

Lantmännens preliminära

Skördesumming

2023

 Lantmännen

Årets svenska skörd är bland de sämsta på 30 år

Årets svenska spannmålsskörd förväntades redan i juli att bli betydligt lägre än ett normalår. Med cirka 90 procent av skörden bärgad kan det konstateras att även kvalitén i årets skörd är avsevärt mycket sämre. Av spannmålen kan så mycket som 50 till 80 procent, beroende på gröda, behöva klassas om från livsmedel till foderråvara.

Det torra vädret under försommaren påverkade utvecklingen negativt med sämre bestockning och utveckling av plantorna i avsaknad av vatten. Temperaturen under april till juni var dock normal och påverkade skördarna mindre än skörd 2018 som både hade torrt och varmt väder.

Under skörd 2023 klarade höstgrödorna sig bättre och på många håll var avkastningen relativt bra givet väderförutsättningarna. För vårgrödorna ser vi nästan uteslutande mycket låga avkastningsnivåer i stora delar av landet, regionalt har vi dock stora skillnader. Under juli ändrades väderförhållanden med stora regnmängder som initialt innebar att grödorna till viss del återhämtades även om det innebar ökad andel grönskott. När merparten av grödorna var mogna fortsatte nederbörden i stor omfattning, vilket har resulterat i stora kvalitetsproblem med dåliga bakegenskaper i kvarnvet. Vi ser även kvalitetsproblem i att använda havren för livsmedelsändamål. Förhöjda proteinhalter och grodda kärnor i malkorn innebär att en stor del av malkornet klassats ner till foderkorn.

Trots att den svenska skörden 2018 genererade lägre volymer än i år är tillgången på kvarnvet, malkorn och grynhavre efter årets skörd betydligt lägre. Det rör sig om såväl falltal i vete som inte lämpar sig för mjölproduktion, för höga proteinhalter i malkorn och utbredda problem med grönskott i ett flertal grödor. Adderar vi även att malkornet skördats under blöta förhållanden är risken stor att ytterligare kvantiteter kommer att klassas ner på grund av låg grobarhet.

Summerat är skörd 2023 en av de sämsta skördarna vi sett de senaste 30 åren. Därtill har årets skörd varit betydligt dyrare att producera på grund av höga kostnader för insatssvaror drivna av höga energipriser. Därutöver har de höga vattenhalterna inneburit höga kostnader för att torka spannmålen.

Preliminärt skördeutfall:

4,4-4,5
miljoner ton

En preliminär summering, med cirka 90 procent av skörden bärgad, visar att den svenska skörden 2023 uppgår till 4,4-4,5 miljoner ton spannmål. Det innebär att årets spannmålsskörd ser ut att bli betydligt lägre än förra året, då 5,8 miljoner ton spannmål skördades, och strax under den volym om 4,6 miljoner ton som prognostiserades i juli. Det preliminära utfallet är även lägre än en svensk normalskörd* på 5,6 miljoner ton. Summerat över hela landet har den torra våren påverkat både höstgrödorna och de vårsådda grödorna negativt. Tillsammans med stora kvalitetsproblem orsakade av nederbörden i juli till september innebär detta att tillgången på svenskt kvarnvet, malkorn och grynhavre är mycket ansträngd.

*Beräknas som snittet på fem år efter att bästa och sämsta åren räknats bort från de senaste sju åren.

Skörden 2023 är en av de sämsta skördarna vi sett de senaste 30 åren. Vi har haft skördar med låga avkastningar och skördar med kvalitetsproblem, men nu har båda inträffat samtidigt och det påverkar tillgången mycket negativt.

Per Germundsson
Chef Försäljning & försörjning
Spannmål, Lantmännen

Fördelning av sädesslag

Vete

Höstvete är den vanligaste grödan i Sverige och hösten 2022 såddes den största arealen någonsin av höstvete i Sverige. Den genomsnittliga skörden uppgår till nästan tre miljoner ton per år. Detta utgör drygt hälften* av den totala skörden av spannmål i Sverige. Höstvete är en robust gröda med generellt god avkastning som främst används i livsmedelsproduktionen. Vete är en betydande internationell handelsvara och står för den största andelen av svensk spannmålsexport. Av årets skörd kommer en betydligt mindre andel än normalt att kunna användas till livsmedel och som kvarnspannmål på grund av dåliga bakegenskaper. Om Sverige, som normalt är nettoexportör av spannmål, kommer behöva importera kvarnvete är osäkert.

Havre

I genomsnitt skördas drygt 600 000 ton havre i Sverige, vilket utgör cirka tolv procent* av den totala spannmålsskörden. Havre är en central gröda för det svenska jordbruket och förutsättningarna att odla havre i Sverige är mycket goda. Globalt finns det ett stort intresse för havre och exportmarknaden efterfrågar i ökande omfattning svensk och finsk havre. I år bedöms exporten bli betydligt mindre, och det normalt ljusa grynen har en mörkare färg på grund av de stora regnmängderna under skördeperioden.

Råg

Idag odlas råg på cirka en procent av odlingsarealen i Sverige och i genomsnitt skördas 150 000 ton råg per år, vilket utgör cirka tre procent* av den totala spannmålsskörden. Råg växer snabbt och har traditionellt främst använts för bakning av knäckebröd och grovt bröd som görs på fullkornsråg och surdeg. Även för råg har kvaliteten och bakegenskaperna påverkats negativt av den regniga skördeperioden.

Korn

I Norden har korn länge varit en dominerande gröda som främst används till djurfoder, men även som malkorn till öl och whiskeyproduktion. Idag utgör korn drygt 25 procent* av den totala spannmålsskörden. Av årets skörd kommer endast begränsade volymer att vara användbara som malkorn på grund av betydande kvalitetsproblem efter torka och regn.

*beräknat på snittet för grödan och den totala skörden under de senaste fem åren i Sverige.

Lantbrukare Arvid Lindgren

Du är lantbrukare med växtodling, djurproduktion och häststall på Tullgarns Kungsgård utanför Trosa. Hur såg förutsättningarna ut inför skörden?

I mitt område är det ofta försommartorr så i våras såg jag inga större problem. Men när det fortsatte att vara torrt så länge drabbades först foderproduktionen för djuren. Vårkornet växte också mycket dåligt och när allt regn sedan kom kände jag på riktigt att det började gå illa. Skörden är inte bara liten utan också med katastrofal kvalitet. Endast tio procent har klarat sig som kvarnkvalitet och stora delar av vårkornet har knappt varit värt att tröska.

Hur går dina tankar på framtiden?

Räddningen för oss är att vi hade ett bra år 2022. Men många lantbrukare har det riktigt tufft. Med superhög priser på insatsvaror i våras, prismönster som helt satts ur spel och räntor som nu blivit en faktor har det tillsammans med årets skörd skapats en perfekt storm. Jag tror att det är viktigt att förstå att detta inte är en kortvarig kris utan en strukturmässig kris där lantbruket behöver tydligare uppbackning från politiskt håll. Inte minst för att ge erkännande till det svenska jordbruket och den svenska livsmedelsförsörjningen. Genom att tillåta oss lantbrukare att vara storskaliga och ge oss rätt förutsättningar för att driva lönsamma jordbruk kan vi också tillsammans göra tydligare satsningar för klimatanpassningar.

Svensk beredskap kräver accelererad klimatanpassning

Arbetet med klimatanpassning är helt avgörande för svensk livsmedelsförsörjning, och bör vara ett prioriterat område inom den nationella svenska livsmedelsstrategin. Lantmännen har länge arbetat med klimatomställningen i enlighet med Parisavtalet som ska vara uppnått till 2050, men vi behöver också klara av den konkreta anpassningen till de förutsättningar som klimatförändringarna redan idag för med sig i form av mer vanligt förekommande extremväder under längre perioder. De senaste årens händelser i världen och utmanande geopolitiska läge betonar därtill vikten av försörjningsberedskap och en tydlig strategi för att främja en hållbar och effektiv svensk livsmedelsproduktion.

Klimatanpassning handlar i konkreta termer bland annat om växtförädling, att ta fram grödor som klarar av kraftigare fluktuationer i väder men också längre växtsäsonger. Höga, jämna skördar är en grundförutsättning för både ekonomisk och miljömässig hållbarhet i jordbruket.

En annan kritisk parameter för att utveckla vår beredskap för extrema väderhändelser, såsom torka och översvämningar, är infrastrukturen för både bevattning och dränering.

Ett område som kräver mycket stora investeringar och där primärproduktionen inte ensamt kommer att kunna bära kostnaden för de åtgärder som krävs. Den senaste uppskattningen från branschen visar att investeringsbehovet inom området bevattning och dränering ensamt motsvarar cirka 50 miljarder. Samhället och politiken behöver agera gemensamt med insatser i hela värdekedjan från jord till bord.

Lantmännen agerar långsiktigt och menar att förstärkningar inom områden som innovation, export, beredskap och hållbarhet säkrar en robust svensk livsmedelskedja. Som ett övergripande mål för Sveriges livsmedelsstrategi föreslår Lantmännen målet om att nå "handelsnetto noll till 2030". Den årliga nettoimporten var 2022 cirka 65 miljarder. En målsättning om att nå ett handelsnetto i balans till 2030 ger incitament åt såväl en ökad inhemsk konsumtion som ökad export. Det medför även att Sverige tar en del av ansvaret för att möta ett klimat i förändring och en globalt växande befolkning. Lantmännen har identifierat tio områden som bör prioriteras i det vi kallar Sveriges Livsmedelsstrategi 2.0.

Lantmännens inspel till Sveriges Livsmedelsstrategi 2.0

1. Förstärkning av lönsamheten och konkurrenskraften på gårdarna
2. Klimatomställning av livsmedelskedjan
3. Förstärkt agenda för klimatanpassning
4. Svensk växtnäringstrategi – produktion av grön mineralgödsel
5. Ökad produktion och användning av inhemska biodrivmedel
6. Förstärkt försörjningsberedskap genom strategisk lagring
7. Kapitalförsörjning till (unga) växande lantbruksföretag
8. Accelererad exportagenda
9. Behovsorienterad forsknings- och innovationssatsning
10. Fokuserad satsning på animalievärdekedjan

För att säkra en ökad svensk spannmåls- och livsmedelsproduktion behövs stora infrastrukturella investeringar i klimatanpassning. Det är en kostnad som lantbruket inte ensamt kommer att kunna bära. Primärproduktionen, industrin och politiken har ett gemensamt ansvar att säkerställa detta – det handlar i slutändan om att skapa förutsättningar för svenskt lantbruk, svensk livsmedelsproduktion och om att stärka den svenska beredskapen.

Magnus Kagevik
vd & koncernchef,
Lantmännen

Lantmännens skördeår

Lantmännen publicerar sin skördeprognos - en uppskattning av hur stor årets skörd kommer att bli - i juli. Prognosens syfte är att ge Lantmännen ett underlag för hur mycket spannmål som kommer att levereras från de svenska lantbrukarna under året. Prognosen innebär även att allmänheten får information om den kommande skörden, en nyhet som brukar vara av stort intresse.

Skördeprognosen baseras på en bedömd avkastning som bygger på väderdata, nederbörd, temperatur samt arealuppgifter för varje län, som lantbrukarna i Sverige skickat in till Jordbruksverket. Även historiska uppgifter, exempelvis avkastning för liknande år, vägs in.

I slutet av oktober eller då skörden officiellt avslutas gör Lantmännen en preliminär skördesummering. Att göra en exakt bedömning av den slutgiltiga skördevolymen är svårt direkt efter det att skörden avslutats då alla analyser och sammanställningar inte är helt slutgiltiga. Det är därför viktigt att ha i åtanke att den preliminära skördesummeringen är just preliminär. Årets skörd, gällande såväl kvantiteter som kvaliteter, går säkrast att uppskatta när skördeåret är slut, det vill säga i juni nästkommande år.

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 18 000 svenska lantbrukare, har 10 000 anställda och omsätter 60 miljarder SEK på årsbasis. Genom forskning och verksamhet i hela värdekedjan tar vi ansvar från jord till bord.

